

Актуальні проблеми трудового законодавства, законодавства про державну службу та службу в правоохоронних органах

В подальшому, на наш погляд, заслуговує на більш детальне дослідження питання щодо впровадження змістовних конфліктологічних тренінгів серед інших підрозділів Національної поліції України, застосування інноваційних психолого-педагогічних механізмів їх професійної підготовки, реалізація тренінгу «Конфліктологічна культура керівника підрозділу» на базі ЗВО МВС, започаткування психотерапевтичної програми конфліктологічного супроводження поліцейських та профілактики трудових конфліктів.

УДК 349.2 :351.74

ДИСЦИПЛІНАРНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО У СУЧАСНИХ УМОВАХ

Гончарук В. В.,
*доцент кафедри трудового
та господарського права
Харківського національного
університету внутрішніх справ,
канд. юрид. наук, с.н.с.*

7 жовтня 2018 року набрав чинності Дисциплінарний статут Національної поліції України, затверджений Законом України від 15 березня 2018 року № 2337-VIII, не призупинивши дію донині чинного Дисциплінарного статуту органів внутрішніх справ України, затвердженого Законом України від 22 лютого 2006 року № 3460-IV, цим самим виокремивши поліцейських у категорію суб'єктів відповідальності зі власним нормативно-правовим актом її регулювання.

Відтак виявляється потреба до більш детального наукового розгляду окреслено питання.

Отже, відповідно до положень Закону, Статут визначає сутність службової дисципліни в Національній поліції України, повноваження поліцейських та їхніх керівників з її додержання, види заохочень і дисциплінарних стягнень, а також порядок їх застосування та оскарження. Дія Статуту поширюється виключно на поліцейських.

Відповідно до ч. 2 ст. 1 Статуту службова дисципліна ґрунтується на створенні необхідних організаційних та соціально-економічних умов для чесного, неупередженого і гідного виконання обов'язків поліцейського, повазі до честі та гідності поліцейського, вихованні сумлінного ставлення до виконання обов'язків поліцейського шляхом зваженого застосування методів переконання, заохочення і примусу.

Згідно зі ст. 11 вказаного Закону за порушення службової дисципліни поліцейські незалежно від займаної посади та спеціального звання несуть дисциплінарну відповідальність згідно з цим Статутом. За вчинення адміністративних правопорушень поліцейські несуть дисциплінарну відповідальність відповідно до цього Статуту, крім випадків, передбачених Кодексом України про адміністративні правопорушення. Так, поліцейських, яких в установленому порядку притягнуто до адміністративної, кримінальної або цивільно-правової відповідальності, одночасно може бути притягнуто до дисциплінарної відповідальності згідно з цим Статутом.

Необхідно зазначити, що вказана норма потребує роз'яснення, оскільки: 1) поняття юридичної відповідальності у даному випадку розуміється у сенсі так званої негативної юридичної відповідальності, яку, зазвичай, визначають як вид і міру обмежень прав і свобод особи, що вчинила правопорушення, які передбачені законом; 2) поняття «притягнення до юридичної відповідальності» не є ідентичним до поняття «юридична відповідальність». Притягнення до юридичної відповідальності передуює юридичній відповідальності особи. Форма й порядок притягнення особи до юридичної відповідальності регламентується законом. У нашому випадку порядок притягнення поліцейського до дисциплінарної відповідальності врегульовано Дисциплінарним статутом. Тобто це процес і його результат; 3) відповідно до ч. 1 ст. 61 Конституції України заборонено притягати фізичну особу щонайменше двічі до юридичної відповідальності одного виду (цивільно-правової, кримінальної, адміністративної, дисциплінарної тощо) за одне й те саме правопорушення (цивільно-правовий делікт, злочин, адміністративне або дисциплінарне правопорушення). Відтак стає зрозумілим, що особа може бути притягнена за одне вчинене правопорушення до різних видів юридичної відповідальності (наприклад, за вчинення злочину особу може бути притягнуто до кримінальної і дисциплінарної відповідальності); 4) виходячи зі змісту ч. 1 ст. 61 Конституції України заборона повторного притягнення особи до юридичної відповідальності одного виду звернена не тільки до законодавчої влади, а й до правозастосувача, який на підставі відповідних нормативно-правових актів здійснює притягнення винних осіб до юридичної відповідальності та визначає для них вид і міру такої відповідальності.

Відтак необхідно бути дуже обережним, застосовуючи до поліцейських норми ст. 11 Дисциплінарного статуту Національної поліції України.

Також необхідно відзначити, що однією з новел притягнення до дисциплінарної відповідальності поліцейських стали зміни, що пов'язані з дисциплінарними комісіями. Нагадаємо, що до набрання чинності Дисциплінарним статутом Національної поліції, відповідно до Дисциплінарного статуту органів внутрішніх справ, виносити рішення про «винуватість» поліцейського входило до компетенції його безпосереднього начальника. Наразі Статут скасовує одноосібне право начальника у прийнятті рішення стосовно дій підлеглого і делегує таке право до дисциплінарної комісії. Так, згідно зі ст. 15 Закону, проведення службових розслідувань за фактом порушення поліцейським службової дисципліни здійснюють дисциплінарні комісії. Така комісія кількісно складається із працівників поліції, але вони в жодному випадку не можуть бути безпосередніми керівниками поліцейського, щодо якого проводиться службове розслідування. Означене нововведення спрямоване на досягнення максимальної об'єктивності у проведенні розслідування.

Окрім того, Дисциплінарним статутом також передбачено, що до суб'єктного складу дисциплінарних комісій, які будуть брати участь у проведенні службового розслідування стосовно поліцейського, можуть залучатися представники громадськості. Статут суворо вказує на те, що такі представники повинні володіти бездоганною репутацією, високими професійними та моральними якостями, мати суспільний авторитет. Натомість необхідно наголосити на тому, що в конкретному правовому випадку законодавець не зміг уникнути оціночних понять, які, як відомо, є досить суб'єктивним критерієм.

Нагадаємо, що раніше, відповідно до Дисциплінарного статуту органів внутрішніх справ, участь громадських активістів у засіданнях дисциплінарних комісій також допускалася, проте, як свідчить практика правозастосування, зазвичай, активісти не мали реальної змоги бути присутніми на вказаних заходах. Також необхідно відзначити «зворотній бік» такої ініціативи. Зокрема те, що дисциплінарні комісії в окремих випадках можуть мати доступ до інформації з обмеженим доступом, тобто не призначеної для широкого кола громадськості, проте Статутом не врегульовано відповідальність представників громадськості у такому випадку. Ймовірно, в кожному такому разі громадському активістові буде відмовлено у присутності на засіданні саме з указаних причин з можливим формулюванням, що на засіданні буде вивчатися інформація з обмеженим доступом. На нашу думку, це є закономірним і логічним, адже представник громадськості у процесі такої роботи отримує доступ до особистої інформації поліцейського й інших

суттєвих даних, які не завжди доречно виносити на публічний розголос. Відтак можемо говорити про неоднозначне ставлення до такої новели законодавця щодо публічності означеної процедури, проте забезпечити її прозорість та об'єктивність, зрозуміла річ, необхідно.

УДК 352 (477): 322

ДО ПИТАННЯ КОРУПЦІЇ ТА НЕОБХІДНОСТІ ЇЇ ЗАКОНОДАВЧОГО ВИЗНАЧЕННЯ ЯК ПОКАЗНИКА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Євсюков О. П.,
*професор кафедри державної служби,
управління та навчання за міжнародними проектами
Інституту державного управління
у сфері цивільного захисту,
канд. психол. наук, доцент*

Своєрідність наявного стану речей в Україні полягає в тому, що наразі внутрішні загрози розцінюються як основні загрози для сталості її функціонування та розвитку. Говорячи про стратегію національної безпеки потрібно зауважити, що проблеми такого розвитку зумовлені значною мірою криміналізацією у сфері державного регулювання господарсько-фінансових відносин. Процеси криміналізації в означеній сфері варто розглядати як одну із головних стратегічних загроз національній безпеці України. При цьому можна виокремити такі форми її прояву, як корупція та рейдерство, що, за даними Transparency International¹, сьогодні на вітчизняних теренах відзначаються негативною динамікою поширення та значною латентністю.

Слід зазначити, що мішенями рейдерів стають як бюджетотворюючі підприємства, так і банківська система, і, безумовно, стратегічні для держави галузі та сфери економіки, а саме: металургійна, оборонна промисловість, наукові інститути, видобуток корисних копалин, нафтопереробні підприємства та ін. Негативний вплив рейдерство здійснює на забезпечення екологічної, економічної й інформаційної безпеки. Практично, будь-яке захоплення підприємства починається зі збору даних про нього як про ціль, що сприяє створенню відповідного тіньового ринку.

Поширення ринку рейдерських захоптів і вимушених пог-

¹ Transparency International [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.transparency.org/>.